

‘Verenigen en standpunten bepalen’

Amsterdam kent vele stadslandbouwprojecten. Hoe kan de verbinding tussen projecten en initiatieven verbeterd worden en is daar wel behoefte aan? Dat was een van de vragen van het Living Lab dat we in november hielden bij NoordOogst in Amsterdam Noord.

De behoefte werd duidelijk uit de opkomst: ruim veertig betrokkenen bij stedelijk voedselinitiatieven in Amsterdam en het land maakten kennis en gingen met elkaar in gesprek. En na afloop volgden direct afspraken om door te praten. “Er is een enorme dynamiek rond voedsel in Amsterdam.”

DENKEN

In het sfeervolle restaurant Proost & Stroop, gelegen op het terrein van NoordOogst aan de Meteorenweg, starten we met een aantal presentaties.

Partner gemeente

Gastheer Ron van Echteld vertelt dat [NoordOogst](#) – een combinatie van stadslandbouw en sportverenigingen, is begonnen in 2014 en zicht heeft op continuïteit tot 2027. Samen met de sportverenigingen – ‘potentiële klanten in relatie tot bewustzijn en gezondere levensstijl’ en ‘verbinding is het sleutelwoord’ - is een visie ontwikkeld om onderdeel te worden van de hoofdinfrastructuur, als natuurlijke entree tot de Noorder IJplas aan de overzijde van de snelweg. „De gemeente heeft de neiging te willen bouwen binnen de ring. Wij willen voor de leefbaarheid het groen juist hier houden en daarin willen we als partner van de gemeente optrekken.”

Waardevolle factor

Arnold van der Valk is vrijwilliger van [Voedseltuin IJplein](#), een aards paradijs. „Dat is voor wethouders en projectontwikkelaars onvoldoende om ze te overtuigen dat ze er zuinig op moeten zijn.” Volgens hem is het groepsproces om met elkaar iets bijzonders op te bouwen hier belangrijker dan de groenten. En om inzichtelijk te maken wat voedseltuin IJplein – een voormalig hondenpoepveldje - kan betekenen voor de stad is een jaaropbrengst van 20.000 euro becijferd.

„Zo wordt een verloren stukje land in 6 jaar een waardevolle factor in de stad. Het zou het begin kunnen zijn van een serie tuinen.”

Elkaar versterken

Vincent Kuypers ziet [Commoning Meta Amsterdam](#) als een verlengstuk van het bestuursakkoord; een krachtenveld in de stad dat nieuw vertrouwen schenkt richting de overheid. Een van de

gemeenschappen groeit rond food en voedselverspilling. „Commoning is elkaar versterken en elkaar niet beconcurreren.” In Nieuw West is samen met corporatie Stadsgenoot dit voorjaar [moestuin Wildeman](#) geopend. De corporatie was voorheen veel geld kwijt aan onderhoud van saai ‘kijkgroen’. „Dit is het verschil tussen stadstuinbouw en stadslandbouw.”

Hij wees ook op het concept [Park Supermarkt](#): een landschap waar de inhoud van een supermarkt wordt verbouwd en verkocht. Omgeven door de stad op een goed bereikbare locatie. In een parkachtige setting komen voedselproductie, consument en landschap samen. Opties voor dakpark A9 en voor Midden Delfland. Bekijk het [promofilmje](#)

Veel leren

Sem Roefs is directeur van [MijnStadstuin](#): 4 hectare in Amsterdam Nieuw West. Pachtijd: 50 jaar, gestart in 2014. Er worden ecologische tuintjes van 50 m2 verhuurd en wie even geen tijd heeft voor onderhoud of advies nodig heeft, kan een [tuinbultler](#) inschakelen.

Inmiddels zijn er 10 ondernemers op gepachte grond aan de slag met aquaponics, oesterzwammen, een gemeenschapslandbouw CSA, een voedselbos, hop voor een brouwerij, een wormenkwekerij. Stadstuinderij [Groenhartig](#) teelt salades en groenten voor horeca

en foodcoops. En er wordt groenafval ingezameld uit de buurt. In totaal levert dat 600 kuub compost op, die ook weer in de buurt wordt afgezet. „Wij zijn veel aan het leren, hoe we op innovatieve manieren bijdragen kunnen leveren.”

DOEN

In de regen, maar onder een dubbele regenboog, volgde een rondleiding over het veelzijdig gebruikte terrein.

DELEN

Tijd om kennis en inzichten te delen: hoe kunnen we met elkaar voor Amsterdam stadslandbouw en het werken aan korte ketens verder brengen? Hoe kan de verbinding tussen projecten en initiatieven worden verbeterd? Welke rol is er voor de buurt, voor lokale overheden, mogelijk voor het onderwijs?

Frank Bakkum is vanuit de gemeente Amsterdam bezig met een [voedselstrategie](#). Hij ontmoet tijdens het Living lab energie en creativiteit en veel denk- en doe-kracht. „Het voedselsysteem moet anders, maar hoe ga je dat doen? Daarvoor zijn voorbeelden nodig en die zijn er in de stad.” De tijdens het Living lab genoemde korte pachtcontracten zijn voor hem een herkenbaar signaal. „Het is wenselijk initiatieven zekerheid te geven, maar de druk op de stad is groot. Ook dat is realiteit. Stadslandbouw moet een logisch onderdeel worden van het groen in de stad, net als sport of een park. Groen wordt gekoesterd in Amsterdam. Stadslandbouw is volwassen aan het worden. Het is nu het moment om te verzilveren. Daarvoor is het belangrijk om je te verenigen en duidelijk maakt waar je voor staat.”

‘We moeten met elkaar zorgen voor structuren’

Ook Ruud Grondel, voorzitter van de Nederlandse vereniging van volkstuinders [AVVN](#), noemt samenwerken noodzakelijk is in deze tijd van druk op het stedelijk gebied. De AVVN zet in op het weer deel uitmaken van het groen in de stad. „Als volkstuinders en stadslandbouwprojecten moeten we elkaar opzoeken en versterken in plaats van tegen elkaar uitgespeeld worden over de groene plekken in de stad. Wil je goed tuinieren, dan is bestendigheid van belang, want het duurt vijf jaar voordat je een goede bodem hebt.

Alle volkstuinen hebben formeel een contract voor tien jaar. Als je goed georganiseerd bent, wordt het een stuk ingewikkelder voor de overheid om een groene activiteit te laten verkassen. We moeten met elkaar zorgen voor structuren. We hebben elkaar nodig en moeten hier samen voor knokken: bij de stad hoort ruimte om te tuinieren.”

Verschillende vormen

Volkstuinders huren 1,8 procent van de grond van de gemeente, die daar ook andere mogelijkheden van tuinieren mogelijk wil maken. Een belangrijke boodschap aan de stad is volgens de AVVN: het is

en, en: volkstuinen én stadslandbouw én groen in de stad. „Stadslandbouw, tuinieren bestaat uit veel verschillende vormen, in gemeenschappen, individuen. Gemeente help ons dit te realiseren.” Grondel wijst er ook op dat volkstuinen de laatste plek in Nederland zijn waar mensen van allerlei achtergronden het samen moeten rooien. „Dat is een verschil met nieuwe burgerinitiatieven. Het hebben van een structuur biedt kansen voor mensen die niet zomaar meedoen aan projecten.”

‘Op een andere manier naar ruimte kijken’

Jan Eelco Jansma (AERES en WUR) benadrukt ook trots te zijn op wat er de afgelopen 15 tot 20 jaar is bereikt. Hij vertelt over [Almere Oosterwold](#), waar een hele wijk is overgedragen aan bewoners, die de helft van hun kavel moeten benutten voor een vorm van stadslandbouw. „Ook Amsterdam moet proberen op een andere manier naar ruimte te kijken.”

Uit onderzoek onder ruim 1000 nieuwe en potentiële bewoners tijdens de stadslandbouwdag [Oosterwold Ontkiemt](#) blijkt dat 5 tot 10 procent al actief is op gebied van het verbouwen van voedsel. Ruim de helft doet iets met voedsel in de achtertuin of vensterbank. „Stadslandbouw of moestuinieren is niet iets van de elite. Het is deel van het leven aan het worden. Er is een groter potentieel en er is behoefte aan ruimte, tijd en kennis.”

Carlo Verhart, Rabobank en bestuurslid Voedsel Verbindt, roept op om common ground te zoeken, onderling én met beleidsmakers. „Vind elkaar om slim en handig om te gaan met de druk op de ruimte, zodat je groen kunt behouden en plekken waar je sociale cohesie kunt bewaren.”

Aandacht: van potentiële partners tot vrijwilligers en educatie

Aandachtspunten om mee te nemen in vervolgoverleg: kijk voor een regionaal voedselsysteem ruimer, ook buiten Metropoolregio Amsterdam.

Woningcorporaties zijn potentiële partners in het vergroten van de ruimte voor het verbouwen van voedsel. Er liggen kansen voor De Nieuwe Markt in de herwaardering van voedsel en plek krijgen qua

economische waarde. Heb oog voor vrijwilligers in relatie tot continuïteit van de projecten, voor diversiteit, voor bredere betrokkenheid onder meer via educatie: door kinderen van jongs af aan mee te nemen. De Amsterdamse schooltuinen bestaan in 2020 100 jaar.

Het [Groenplatform Amsterdam](#) (ANMEC) kan worden uitgebreid met volkstuinen en schooltuinen.

Het eerste kwartaal van 2020 komt de voedselstrategie beschikbaar voor gemeenteraad en participatie. „Als we daar echt invloed op willen uitoefenen, dan moeten we ons verenigen en gezamenlijke standpunten inbrengen”, klinkt het aan het slot van deze middag. Eetbaar Amsterdam wordt nieuw leven ingeblazen en zorgt al tijdens de nazit voor concrete vervolgspraken.

Het Living Lab sluit af met een oproep van Jean Eigeman van Stadslandbouw Nederland: „Geweldig als Amsterdam op de Dag van de Stadslandbouw halverwege 2020 kan laten zien dat in een half jaar stappen zijn gezet in het met elkaar optrekken.”

